

# SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXI. (15)

No. (Štev.) 4

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

25. januarja (enero) 1962

## Biti ali ne biti - to je vprašanje

Mati je prišla prezgodaj pred šolo... Od daleč je bila prišla mati; iz vasi je prišla, ki je bila dobre štiri ure od mesta. Njeni škornji — moški škornji, ki so segali do kolen — so bili vsi blatni; tudi krilo je bilo oskropjeno — široko kmetiško krilo z zelenimi rožami. V desnici je imela mati dežnik in veliko culo, ki je prinesla v nji srajce in par novih škornjev za Jožeta; v levici pa je držala velik robec in v vozlu je bila shranjena desetica, ki jo je bila prinesla za Jožeta.

V šoli je zazvonilo. Iz velikih vrat se je usulo vse polno študentov. In prišel je tudi Jože v gruči veselih tovarišev. Ugledal je mater — zelenorožasto kmetiško krilo, visoke blatne škornje, rdečo jopo, na glavi pisano ruto, prevezano zadaj, in veliko culo in nerodni dežnik.

„Ali ni to tvoja mati?“ ga je vprašal tovariš.

„To ni moja mati!“ je odgovoril Jože. — — — (Ivan Cankar, Greh)

Ni bolj nenaravne stvari kot zatajiti svoj rod. Kot da bi mogli uničiti nekaj, kar je. Tudi ko bi človeka vse sililo v to, da bi zatajil svoj rod, bi tega ne mogel storiti. Kar je, je in ni mogoče storiti, da bi tistega ne bilo. V nobenem primeru pa zatajevanje rodu ni pošteno. Cankarjev junak je sam spoznal podlost svojega početja: „Jože je šel domov in je sedel v kot na veliko culo, ki jo je bila prinesla mati, in je zakril obraz z rokami in je zajokal. Greh je ležal na njegovi duši.“ Za take vrste človeka imamo Slovenci iz turskih časov izraz poturica, ki ne pomeni ravno poklona.

Težko je v tujini ohranjanje slovenstva, to je gotovo. Če drži, da je človek tudi produkt podnebnja in pokrajine, rastlinskega in živalskega sveta kraja, na katerem živi, potem nikdar ne bo mogoče vzgojiti novega slovenskega rodu takega, kot bi ga na slovenskih tleh. Tudi v drugih pogledih je tujina tujina: ne gre le za tujo govorico, ampak za celoten drugačen slog življenja; neka lahkost in neodgovornost, usmerjenost v tostransko in snovno. Otočki slovenstva so majhni sredi ogromnega tujega oceana.

In vendar je treba v tem težkem nesorazmerju siliti za spoznano nalogo: vlniti našim otrokom slovensko zavest in ponos in pomagati jim, da bodo znali slovensko govoriti, brati in pisati, ker v tem trojem je v veliki meri slovenstvo.

Dom naj bi bil prvi slovenski otok. Ne gre za slovensko govorico, ki bi naj edina imela mesto med stenami doma, ampak za vse oblike življenja. Tu na bi vsa družina slovensko pela in poslušala slovenske plošče, družinska knjižnica in časopis naj bodo duševna hrana, naj bo čas za gojitev domačih običajev in igranje ger, silke in ornamentov naj diha naš svet, pripovedi in narodna noša, tipljene dobre naše lastnosti — vse to naj polni slovensko hišo na tujem. Narodni genj bo pronicjal v otroka skozi vse čute. Otrok bo dojel narodno dušo in vsako spoznanje dobrega nujno vzbudi ljubezen do tistega.

Slovenska šola — drugi narodni otok. Težko in skoro nemogoče je, da bi se otrok doma spoznal z vsem narodnim bogastvom. Tudi ni časa ne dostikrat pogojev za metodično učenje jezika. Slovenska šola vstopi tu s svojim delom. Najprej osnovna, potem gimnazijski tečaj. Ta bo pokazala slovensko zgodovino in zemljepisne razmere, leposlovna dela, ekonomski in politični razvoj, v čemer vsem je tudi zaprto narodno življenje. Otrok in kasneje fant ali deklet, ki ne smela zamuditi ne ene ure slovenskega tečaja, če je le pri starših resna volja dati otrokom tisto, kar jim morajo dati.

Slovenska organizacija — tretji slovenski otok. Pri dozorevanju letih postane otroku dom pretesen. Mora si najti družbo fantov istih let, ali deklet, če gre za dekleta, ker tak je razvoj v samostojnost. V tujini, kjer smo raztreseni po vseh koncih, je največkrat tako družbo mogoče ustvarjati le z organizacijo. A morala bi biti taka, da bi mladega človeka zajela, priklenila, pa obe-

## Zasedanje zunanjih ministrov ameriških držav

V ponedeljek, 22. t. m. zvečer, je bila otvoritev 8. zasedanja zunanjih ministrov 21. držav Medameriške organizacije. Kuba je poslala na zasedanje svojega predsednika Dorticos, ki so ga doma za to zasedanje imenovali tudi za zunanjega ministra, zunanji minister Roa je pa sedaj njegov glavni svetovalec.

Delegacije so med seboj razdeljene v glavnem v dve skupini. Ena skupina, po številu slična drugi, zagovarja sankcije proti Castrovem režimu in proti komunizmu na ameriški poltuti, druga pa pravi, da ji gre prej za ohranitev Medameriške organizacije, potem šele za odločen nastop proti komunizmu bodisi na Kubi ali v kateri koli drugi ameriški državi. Razkol je tako močan, da grozi napraviti veliko škodo organizaciji, Kubi pa omogočiti nadaljnje rovarjenje po latinskih ameriških državah s pomočjo Krenlja in Pekinga.

Države, ki najbolj zavirajo odločen nastop proti Castru in komunizmu, so Brazil, Mehiko in Čile. Srednjeameri-

ške države, ki se trenutno najbolj čutijo prizadete od Castrove bližine, so za odločne sankcije proti Kubi.

Ameriški zunanji minister Rusk je v Punta del Este izjavil, da je „Kuba kršila vsa medameriška načela“, dalje, da je kubanski komunistični režim „nezakonit, nedemokratski“ in da mu je že „odveč, da bi sploh še komu dokazoval, če pravilnik Medameriške organizacije vsebuje določila za nastop proti drugi ameriški državi.“ Prav tako je Rusk dejal, da „imajo ZDA dovolj sredstev za vojaško intervencijo na Kubi“, da pa je treba vedeti, če bi bila taka intervencija v sedanjem trenutku pravilna. Rusk tudi meni, da v slučaju ameriške vojaške intervencije „sovjeti prav gotovo ne bi intervenirali“.

Končno je Rusk prepričan, da je večina delegacij na konferenci v Punta del Este pripravljenih potrditi osnovna načela medameriškega sistema, izjaviti, da je Kuba kršila ta načela in obsoditi Kubo, „ker se je izločila iz medameriške skupnosti“.

## Temelji Združenih držav Evrope

Na konferenci evropskega skupnega trga, ki je bila 13. in 14. januarja t. l. v belgijski prestolnici Bruslju, so sprejeli še načrte in pravilnik o skupni poljedelski politiki teh zahodnoevropskih držav, tako da je sedaj Zahodna Evropa v gospodarstvu in poljedelstvu trdno povezana celota.

Zahodnonemški kancler dr. Adenauer je o tem važnem sklepu v banknem parlamentu sporočil med drugim naslednje:

„Po tej konferenci so sedaj postavljeni temelji za drugo razdobje življenja Zahodne Evrope. Bil je to eden največjih korakov evropske zgodovine v zadnjih sto letih. Cilj vsega tega dela je končno političnega značaja. Delo na gospodarskem področju je bila predhodnica dela na političnem področju. Hočemo — zato smo enotni — doseči evropsko unijo. Menim, da je bilo povsem pravilno, da smo najprej ustanovili gospodarsko ednost. Gospodarska ednost je najboljša in najsigurnjša podlaga za politično ednost. Vsem članom evropske skupnosti je jasno, da gospodarska povezanost ne bo mo-

gla pravilno obstajati brez politične povezanosti. Evropska skupnost bo mogoča pravilno delovati navznotraj in navzven tedaj, če bo imela tudi skupno politično podlago. Želimo, da bo razvoj v tej smeri evropske politične unije hiter.“

Prehod v drugo razdobje evropske skupnosti je tudi prvotni dogodek v svetovni ločitvi med svobodnimi državami in sovjetskim komunističnim blokom. Dokazuje, da v Evropi obstaja sila, ki je zmogljiva zaustaviti komunizem.

Med zahodnoevropskimi državami in znanostjo ne more biti več vojne. Ko gledamo na evropsko zgodovino zadnjih sto let, na evropsko zgodovino 19. in 20. stoletja, potem mora biti vsakomur jasno, kaj ta korak pomeni. Vsi, ki so sodelovali in sodelujejo pri skupnem delu, delajo za stvar miru in svobode, za svobodo Evrope in vsega sveta.

Svobodni svet je z bruseljskimi sklepi in s tem, kar iz njih sledi, postal močnejši. Sterili bomo vse, da bo šel ta razvoj hitro naprej.“

## Za kremeljskimi zidovi

Od 22. kongresa sovjetske KP so se v Kremlju in okoli Hruščeva začeli odigravati dogodki, ki vse bolj kažejo, da Hruščev ni tako trden na svojem položaju, kakor se je kazal skozi vse lanske leto. Staljinov mit, ki še vedno vlada med mnogimi sovjetskimi veljaki, pa Maocungovo vztrajno upiranje sovjetskemu vodstvu svetovnega komunizma, sta dva največja problema, s katerima se mora Hruščev boriti v komunistični džungli, kjer vlada pravica močnejšega.

Hruščevu je lansko leto znova spodletel načrt o izgonu zahodnjakov iz zahodnega Berlina. Še manj je mogel nem zaposliti. Kolikokrat se človeku vzbujajo spomini na nekdanjega Orla in kolikokrat si ga želi za našo tukajšnjo mladino!

Četrty otok slovenstva so vsi ostali izrazi narodovega genija: versko življenje (mladina naj bi šla k slovenski maši s slovensko pridigo, slovenskim petjem, slovensko skupno molitvijo in s slovenskim spovednikom), kulturno-prosvetno (gledališče, koncerti, skiopletne slike, predavanja, akademije), športno (tekmovanja, gojitev športa), zabavno (počitnice med Slovenci, kolonije, izleti, zabavne prireditve).

Znanec je pripovedoval o svojem nedavnem obisku pri dveh slovenskih družinah nekje v Ameriki. Prva: oče in mati sta Slovenca, oba intelektualca, otroci ne znajo besede po slovensko. Druga: oče in mati Slovenca, tudi intelektualca, sto kilometrov od najbližjega Slovenca, otroci govore popolnoma pravilno in vedno samo slovensko.

Kakšna razlika med obema družinama! In ni dvoma o tem, katere od obeh ravna pravilno.

B. R.

## Razgovori med Thompsonom in Gromikom

Iz poročil o razgovorih, ki jih imata zadnje tedne sovjetski minister Gromiko in ameriški veleposlanik v Moskvi Thompson glede možnosti sklicanja konference zunanjih ministrov velikih štirih ali celo vrhunske konference o problemu Berlina ter odnosov med Zahodno in Vzhodno Nemčijo, ter iz pisanja komunističnega časopisja, je razvidno, da sovjeti pred zavezniki zlasti glede Berlina ne popuščajo. Nasprotno, začeli so postavljati še večje zahteve, ki so povsem nesprejemljive za zahodnjake.

Vzhodnonemški komunisti širijo poročilo, da so sovjeti v nedavnih razgovorih med Thompsonom in Gromikom celo zahtevali, da se zahodnjaki odpovedo vsem svojim pravicam v Zahodnem Berlinu.

Vzhodnonemško partijsko glasilo „Neues Deutschland“ piše, da je glavna točka razgovorov med Thompsonom in Gromikom trenutno sovjetski predlog, po katerem naj bi Vzhodna Nemčija dobila mirovno pogodbo, status Zahodnega Berlina pa naj bi se popolnoma spremenil.

Zaradi takega pisanja tega komunističnega glasila zahodnjaki menijo, da sovjeti ne kažejo nobenih znakov za

popuščanje od svojih zahtev glede Berlina in Vzhodne Nemčije.

Isti časopis je tudi odločno zankal poročila zahodnega tiska, da bi se Thompson in Gromiko v zadnjih dneh razgovarjala o vprašanju dohoda zahodnjakov do Zahodnega Berlina.

„Glavno vprašanje je sedaj, kakor je bilo v preteklosti, odprava ostankov druge svetovne vojne in priprava za podpis mirovne pogodbe z Vzhodno Nemčijo,“ piše „Neues Deutschland“. „Cilj razgovorov more biti samo zmanjšanje sedanje napetosti. Do tega more priti samo v slučaju, če bodo izbrisani zadnji ostanki druge svetovne vojne.“

„Neues Deutschland“ nadalje pravi, da ne bo mogoče doseči sporazuma o dohodu zahodnjakov v Zahodni Berlin vsje dotlej, dokler ne bodo sprejete sovjetske zahteve glede Zahodnega Berlina. „Ko Zahodni Berlin ne bo več središče mrle vojne, šele potem bo vprašanje o dohodu skozi Vzhodno Nemčijo do Zahodnega Berlina moglo priti na vrsto za pogajanja,“ zaključuje „Neues Deutschland“.

V Washingtonu so objavili, da je Gromiko zavrnil Thompsonov predlog, da bi dohod do Zahodnega Berlina skozi Vzhodno Nemčijo postavlili pod mednarodno kontrolo.

## I Z T E D N A V T E D E N

Brazilski predsednik Joao Goulart je sprejel povabilo ameriške vlade in bo 9. aprila šel na obisk v ZDA.

V Rio de Janeiro so zaprli biv. min. za morarstvo admirala Silvija Hecka, ker je v izjavi za neko kat. revijo napadel sed. brazilsko vlado. S tridnev. nim zaporom ga je kaznoval sed. morarški min. admiral Angelo Nolasco de Almeida.

V Dominikanski republiki so imeli prejšnji teden nove nemire in izgrede. V spopadih med policijo in demonstranti, ki so zahtevali odstop predsednika Balaguera, je bilo nekaj mrtvih, več pa ranjenih. Ti dogodki so imeli za posledico dve revoluciji. Prvo je izvedel drž. sekretar za oborožene sile general Echevarria ter je odstavil dominikansko vlado z Balaguerjem na čelu in postavil novo vojaško-civilno vlado. Za predsednika je bil določen Huberto Bogaert. Nova vlada je objavila, da bo ostala na oblasti do 27. februarja 1963, svoj nastop je pa opravičevala z izjavami, da noče dopustiti, da bi se v Dominikanski republiki ponovil kubanski primer. Nova vojaško-civilna vlada je z vlade povsem odstranila vpliv najmočnejše politične skupine v državi — radikalne stranke — in dala zapreti vrsto vidnejših politikov. Gen. Echevarria, ki je izvršil državni udar, v vladi ni prevzel nobenega položaja. Letalski polkovnik Victor Elbi Viñasa je pa prejšnji četrtek izvršil protirevolucijo ter znova izročil oblast prejšnji demokratski vladi z Balaguerjem na čelu. Člani nove vlade so naprosili predsednika Balaguera, naj odstopi, kar je ta tudi storil. Predsedstvo republike je prevzel Rafael Bonelli. Gen. Echevarria so zaprli in ga bodo čez čas poslali v diplomatski misiji v inozemstvo, na njegovo mesto pa postavili že omenjenega let. polkovnika Viñasa. Ameriška vlada je objavila, da bo dominikansko demokratsko vlado vsestransko

podprla. Po zadnjih poročilih je Balaguer zaprosil ap. nunciatura za politični azil.

Predsednik ZDA Kennedy je predložil kongresu v odobritev osnutek drž. proračuna za leto 1963 v višini 92.600 milijonov dolarjev. Je to največji dosedanj ameriški mirovnodopski proračun. Prav tako je Kennedy zaprosil kongres za odobritev 3.000 milijonov dolarjev za izvajanje načrta Zveza za napredek.

Minister za narodno obrambo ZDA Mac Namara je pred kongresnim odborom za narodno obrambo zagovarjal svoj petletni narodnoobrambni načrt. Med drugim je navajal naraščajočo vojno silo Sovjetske zveze, pripomnil pa, da Amerikanci lahko uničijo vsa vojaška in industrijska središča v Sovjetski zvezi, četudi bi jih ta država nena doma napadla z atomskimi orožjem. Povedal je tudi, da so Amerikanci svoj obrambni sistem že tako izboljšali, da bodo že vnaprej opozorjeni na raketne izstrelke, ki bi jih ZSSR poslala nad Ameriko, da jih bodo prestregli. Po njegovem mnenju bo ZSSR začela napad na Severno Ameriko z množico raketnih izstrelkov, zatem bo pa poslala nad to državo skupine bombnikov s človeško posadko. Mac Namara je dejal, da so ZDA tudi na to pripravljene in da bodo svoj obrambni sistem v tem pogledu še bolj spopolnile. O ostalem orožju, s katerim razpolagajo ZDA, listi ne pišejo, ker je bila razprava o tem tajna.

Na Finskem je pri zadnjih volitvah zmagal predsednik Urho Kekkonen.

V bližini mesta Acquaviva v Italiji, kjer imajo države Atlantskega obrambnega bloka svojo bazo za raketne izstrelke, je padlo na tla bolgarsko vojunsko letalo Mig-19. Pilot je ostal živ. Na zaslišanju se izgovarja, da je z letalom hotel samo pobegniti iz Bolgarije.

V Teheranu so imeli v zadnjih dneh velike dijaške nemire. Več tisoč dijakov je v demonstracijah zahtevalo odstop sed. predsednika Ali Amini-ja in razpis novih volitev.

Indonezijski Sukarno je na poziv glavnega tajnika OZN U Thanta, naj bi se na miren način rešilo vprašanje Nove Gvineje, odgovoril, da je pripravljen na tozadavne razgovore, toda samo pod pogojem, če Nizozemska vnaprej izjavi, da bo novo Gvinejo brezpogojno izročila Indoneziji. Prebivalstvo Nove Gvineje — papuanci — pa izjavljajo, da nočejo priti pod Sukarnovo jarem in da se bodo borili proti Indoneziji za tako rešitev svoje domovine, kakor bo njim najbolj prav, ne pa za tako rešitev, kakršno jim bo diktiral indonezijski diktator, ki plava v tkzv. nevtralnih vodah, v resnici pa potegne vedno s komunisti ter vzdržuje prijateljske odnose tudi z jug. kom. diktatorjem Titom.

## Nekaj pobožnih misli

Navdili smo se, da vse leto računamo, kako bomo s trinajsto plačo pokrili vse primanjkljaje, poravnali vse dolge, nakupili nekaj drobnarij in kako bo januar dolg, dolg mesec. Morda ne mislimo vsi tako, večina pa. In tej večini se godi nekako takole okrog božiča in novega leta, kar zadeva slovenski tisk v svobodi, društvene obveznosti in še kaj malenkostnega, kar je s tem v zvezi.

Po liniji ženske KA prodajajo publikacije dušnopastirske pisarne, pobirajo za Adrogué, pa še za kako tombolo ali nagradno žrebanje. Po liniji moške KA prodajajo Koledar Duhovnega življenja in raznašajo vabila za duhovne vaje ali obnove.

Obe liniji pa že ves čas, odkar smo v Argentini, ob sodelovanju civilna linije, če tako rečem, zbirajo zaostalo na računiro za Svobodno Slovenijo in naročnike za njen Zbornik; po kulturni liniji, ako jo tako imenujem, prodajajo nove knjige Slovenske kulturne akcije in pobirajo zaostanke na naročniki, morda vtaknejo vmes še glasilo planincev in iz prijaznosti tudi publikacije misijonskega zaledja. Na vse to pride še pobiralec naročnine za Vestnik odn. članarine za DSPB, pa krajevni zastopnik Društva Slovencev, odn. sedaj Zedinjene Slovenije in verjetno prinese še koga izmed posameznih domov. Da je mera polna, pridejo še misijonski sodelavci (letos so ponekod hodili po hišah kar s kamiončkom, kot slišim, in to na sam svetli večer, kar je le prehodo, kljub temu, da smo v Ameriki, se pravi v deželki „naprednega“ katolištva).

Tako, — Skratka povedano: se ni dobro odnesel peti eden, že pride drugi. Koliko trošenja sil, časa, koliko sitnosti, koliko hude krvi.

In tako se rodi prva božična misel: ali res ne bi bilo mogoče, zdaj ko imamo osrednje društvo pravno organizirano, doseči tega, da bi natisnilo enotno potrdilo o plačilu, na katerem bi bila vsa društva, listi in akcije, ki že imajo svoj sedež v osrednji hiši.

### ZEDINJENA SLOVENIJA

- Začasno potrdilo  
Potrjujem prejem naročnine za:
- a) Svobodno Slovenijo \$ .....
  - b) Duhovno življenje \$ .....
  - c) Vestnik .....
  - za tiskovni fond:
  - a) Svobodne Slovenije \$ .....
  - b) Duhovnega življenja \$ .....
  - c) Vestnika \$ .....
  - č) Oznanila \$ .....
  - za prednoročino
  - Zbornika Svobodne Slovenije \$ .....
  - Koledar Duhovnega življenja \$ .....
  - za publikacije
  - Dušnopastirske pisarne \$ .....
  - Mohorjeve družbe \$ .....
  - članarine za
  - Zedinjeno Slovenijo \$ .....
  - socialni fond \$ .....
  - posmrtniški sklad \$ .....
  - prispevka za
  - Vincencijevo konferenco \$ .....
  - Invalidski fond DSPB \$ .....
  - prispevka za \$ .....

Vse gornje je drobna pobožna misel, kot rečeno. Kaj pa pomeni to v našem emigrantskem življenju, lahko vsakdo sam zaključi. Vsi dosednji pobiralci — vsa čast in zahvala jim za opravljeno delo — bi se morali nekoga dne zbrati, določiti med seboj stalnega poverjenika za posamezne okraje, pa namestnika ali več — in mreža bi stekla, da bi bilo veselje. Tako pa na žalost se včasih zgodi, da nekateri pobiralci sploh ne vedo, kaj se vse lahko plača in kako, itd.

Druga misel, tej sorodna pa je tale: za vse, ki žive izven Buenos Airesa, se po navadi naroča, naj pošljejo prispevke na ta in ta naslov. Ne moremo zahtevati od ljudi, da bodo vedno vedeli, na kateri naslov, še manj, ako se odborniki odn. blagajniki menjavajo. Naj bi se torej določilo eno samo osebo, in to po možnosti stalno, na katero bi vsa

## Ivan Mestrovic - umrl

„Tata umro.“ je bila kratka brzojavka, ki je prišla dne 17. t. m. iz Severne Amerike v Buenos Aires. Povedala je, da je umrl velik hrvatski umetnik Ivan Mestrovic. Poslala jo je pa umetnikova hčerka Marica iz South Benda, blizu New Yorka.

V torek, 23. t. m. je prišlo iz ZDA v Buenos Aires več sporočil o smrti slovitvega umetnika. Tako smo zvedeli, da je Ivanu Mestrovicu postalo slabo v torek, 16. t. m., okoli polnočnega. Tako so ga prepeljali v bolnišnico, kjer pa ni prišel k zavesti, čeprav so zdravniki uporabili vsa sredstva moderne medicinske vede, da bi mu rešili življenje. Okoli šeste ure popoldne je Mestrovic v 79. letu starosti umrl v naročju svoje hčerke Marice. Navzoč je bil tudi njegov sin prof. Mate Mestrovic. Zadnje njegove besede so bile: „Bože moj — Moj Bog“.

Truplo umetnika Mestrovica so takoj balzamirali ter ga položili nato na mrtvaški oder v avli znanega vseučilišča Notre Dame, kjer je bil velik umetnik vseučiliški profesor.

Vseučilišče Notre Dame je o Mestrovicovi smrti takoj obvestilo vse oblasti in javnost. Isto je tudi storila krajevna televizijska postaja, ki je vsake pol ure ponavljala novice o Mestrovicovi smrti, vernikom so jo pa naznanjali tudi zvonovi kat. cerkva.

Mrtvega umetnika Mestrovica so hodile krogit najuglednejše osebnosti, slušatelji vseučilišča in številno ljudstvo.

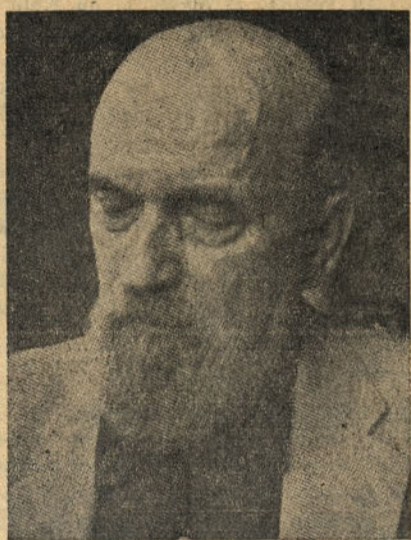
Polnih pet dni je ležalo truplo pok. Mestrovica na mrtvaškem odru. Nato so krsto zaprli. In slavni umetnik je nastopil svojo zadnjo zemeljsko pot. In sicer po njegovi izrecni želji: v domovino.

Krsto so postavili v letalo in na njegovi zadnji poti v domovino sta ga spremljala njegova hčerka in sin prof. Mate. V Zagrebu so ga postavili na mrtvaški oder v zgodovinski cerkvi sv. Marka na Markovem trgu. Predvideno je bilo, da bo tam ležal na mrtvaškem

denarna nakazila prihajala. Jasno pa je, da bi odpošiljatelji morali sporočiti, kako naj se denar uporabi. Če pa ne bi, bi se moralo ugotoviti, kje odpošiljatelj največ dolguje odn. sploh dolguje in bi se tam poravnalo.

In tej misli sledi tretja: v osrednji hiši bo treba imeti res stalno pisarniško osebo, ki se bo brigalo za vse. Osrednja hiša bi zato morala imeti stalno dežurno službo sleherni soboto in nedeljo. Kdor meni, da se ne splača, ker ni ljudi, se temeljito moti: ljudi ni, ker se je sobotno (nedeljsko) službo zanemarjalo. Delo v osrednji slovenski hiši pa ni delo v nikaki državni ustanovi, ki ima določene uradne ure skozi ves teden, ob sobotah in nedeljah pa prosto, ampak je ravno narobe: dežurna med tednom ob določenih urah, stalna služba pa za konec tedna.

Brez dvoma gornje misli zahtevajo debato. Bila bi koristna, potrebna. Je pa tudi nujna, da se bomo ohranili kot celota. —et—



odru dva dni, nato ga bodo prepeljali v Split, kjer ga bodo tudi položili za dva dni na mrtvaški oder v tamošnji katedrali sv. Duje, nato bo pa pogreb proti Otavicam pri Drnišu, kjer je sam Mestrovic že pred leti zgradil družinsko grobnico. V to grobnico bodo k zadnjemu počitku položili tudi njegovo telo in se bo tako zaključila zemeljska pot od Boga nadarjenega umetnika.

Ivan Mestrovic je bil največji umetnik, kar so jih imeli doslej Hrvati. Njegov sloves je šel po vsem svetu. Bil je od Boga nadarjen umetnik, ki je že kot pastir v Svilaji začel rezljati lepe človeške in živalske like. Umetniško se je spopolnjeval na Dunaju ter je že s svojo prvo razstavo leta 1903 v Dunajski secesiji opozoril svetovno javnost na svojo umetnost. Zatem je postajal njegov umetniški vzpon vedno višji in svetovni umetnostni kritiki so ga postavljali ob stran svetovnih velikanov Rodina in Michelangela. Revija „Time“ ga je n. pr. proglasila za največjega kiparja religioznih motivov za Michelangelom in „za klasika naše dobe“.

Hrvatska, njegova domovina, ki jo je ljubil z vsem srcem in z vso dušo,

je polna njegovih umetnin, zlasti Dalmačija. Tudi Beograd jih ima veliko. Omenjamo samo veličastni spomenik Neznanimu junaku na Avali, spomenika zahvale Franciji in Zmagovalcu na Kalemegdanu. V stotine in stotine grede njegove umetnine. Ni danes naš namen spuščati se v analizo Mestrovicove umetnosti in tudi ne govoriti o njegovem vplivu, ki ga je imel na mlajši umetniški rod — to bo moral biti predmet posebne razprave — hočemo samo povedati, da je bil Mestrovic pri nas doma med umetniki suveren. Užival je tak sloves, da ni bilo spora glede njegove umetnosti in njegovih izrednih umetniških sposobnosti.

Mestrovic kot človek pa se je večkrat spuščal tudi na politično področje. Tu pa je nastopal tako, da njegovega zadržanja niso vsi odobrivali, ne v predvojni Jugoslaviji, ne med vojno in tudi ne po vojni. Med prvotno svetovno vojno je bil n. pr. član Jugoslovanskega odbora v Londonu, v Jugoslaviji je bil intimni prijatelj kralja Aleksandra in so mu bila vrata njegovega dvora vedno odprta. Pavelić ga je ob svojem nastopu najprej dal zapreti, nato ga pa izpustil in Mestrovic se mu je oddolžil s tem, da je med vojno sodeloval z ostalimi hrvatskimi umetniki na Bienale v Benetkah, po vojni je živel v Severni Ameriki, odkoder je šel na obisk v domovino ter je obiskal tudi pok. zagrebškega nadškofa kardinala dr. Stepina v Krašiču. Šel je domov, doma pa pod komunisti ni hotel ostati, čeprav so ga močno vabili, in je živel raje v svobodnem svetu. Zadnje počivališče je pa vsekakor hotel imeti imeti doma.

Naj počiva v miru!  
Ob smrti Ivana Mestrovica Svobodna Slovenija izreka sožalje „Hrvatski Reviji“ kot predstavnici hrvatskega svobodnega kulturnega življenja in ustvarjanja.

Za pokoj duše umrlega velikega hrvaškega umetnika Mestrovica bo na prošnjo Hrvatske Revije dne 10. februarja t. l. ob 12 slovesna maša zadušnica v župnijski cerkvi Santa Lucia, Montes de Oca 550 (blizu postaje Constitución), v Buenos Airesu.

## KAJ PRAVITE?

Naročnik lista iz notranjosti države — je to slovenski javni delavec, ki se vsa leta neumorno udejstvuje v najrazličnejših izseljenkih organizacijah, društvih in ustanovah, zlasti v mladinskih — nam je poslal pismo, v katerem med drugim pravi tudi tole:

„Rad bi se pritožil, kako sem bil snoči slabe volje, ko sem poslušal prenos slovenskih narodnih, oz. božičnih pesmi pri svojem znanu. Zakaj je treba naše narodne zaklade pretvarjati in prefabrikirati? Zakaj naših pesmi ne zapoje v čim preprostejši obliki, v originalni izvedbi? Vsakdo želi pristaviti še kak lonček posebnosti v priredbi ali izvedbi. Pa še tole: zakaj tistih besedi na ovitkih plošč ne pregleda kak strokovnjak, da bi vse odgovarjalo izvirnosti? — Pa si ne lastim nobene

## ARGENTINA

Predsednik dr. Frondizi je imel prejšnjo sredo govor, ki ga je napovedal ob zadnji preosnovi vlade. Naslov mu je dal „Vlada podreja svojo politiko razvoju in ozdravitvi gospodarstva“. Govor je imel zlasti namen zavrniti govorice, da bo vlada s spremembo v dveh važnih gospodarskih resorih spremenila svoj finančno in gospodarsko politiko ter razvednotila denar. Zato je predsednik naglašal, da za vlado ni druge poti: ali se odredi politiki stabilnosti valute in zadrževanja inflacije, ali pa za kritje potreb porabi vsa sredstva, ki jih še ima in pustiti inflaciji neovirano pot. Isto je v trgovinski bilanci: ali nadaljevati z deficitom, ali pa spraviti v sklad izdatke z dohodki. Poudaril je, da za vlado ni drugega izhoda kot ta, da daje tistim, ki proizvajajo to, kar dobi od tistih, ki ne proizvajajo. Se pravi: država bo svoje izdatke prilagodila svojim dohodkom. Povedal je dalje, da se bo proračunsko leto 1961 zaključilo z deficitom 450 milijonov dolarjev. S tako visokim deficitom vlada ne more več iti naprej. Končno je dr. Frondizi izjavil, da je bilo ob nastopu njegove vlade 1. maja 1958 v Argentini 1,012,053 državnih nameščencev, napovedal pa, da bo od tega števila moralo biti odpuščenih nad 500.000.

V zvezi s tem govorom predsednika dr. Frondizija je vlada dosedaj izdala že nad 17 odredb z dalekosežnimi posledicami. Z njimi je uknila več državnih ustanov in uradov — med njimi tudi državno tajništvo za javna dela. Posle ukinitve zveznih državnih ustanov bodo delno prevzela ostala ministrstva, delno jih pa bodo prenesli na provincialne vlade. Vprašanje uradništva bodo rešili v 60 dneh. Do tedaj bodo vedeli, koliko ga bo še ostalo v drž. službi in koliko ga bodo odpustili s plačilom odškodnine, ki je pa manjša kot je na železnih cestah za tiste, ki sami izstopijo iz drž. službe.

Vladne odredbe — nekateri listi so jih označili za frontalni napad za doseg gospodarske ozdravitve — so med državnim uradništvom povzročile veliko vznemirjenost. Zaradi tega je skoro povsem zastalo delo v tistih ministrstvih, ki so jih prizadele vladne odredbe o preosnovi in o znižanju števila drž. uslužbencev. Sleditaki drž. uslužbencev so sklicali nujne sestanke, na katerih bodo sprejeli sklepe glede nadaljnega zadržanja.

Peronisti se bodo marčnih volitev udeležili v provinci Bs. Aires s svojim kandidatom za guvernerja in ne bodo glasovali za dr. Bramuglio. Peronistični kandidat za guvernerja je peronistični vodja tekstilnega sindikata Andrés Framini. Sedaj je seveda odvisno, če jim bo oblast dovolila samostojno nastopanje pri volitvah.

pravice „strokovne“ kritike. — In tiste priredbe naše prelepe pesmi, narejene na kopito šlagerja — s šramelom in harmoniko... Saj to ni po naše. Šramel naj bo šramel — pesem pa pesem. Kaj se Vam zdi? — — —

LJUBO SIRC

## „Policentrični komunizem“

Na zahodu znova veliko govorijo o tem, da komunizem ni več monolitčen, ampak, da postaja vedno bolj policentričen. Na prvi časniki se v uvodnikih in komentarjih vesele nad tem, da so po Togliattijevih besedah za komuniste nastale različne gravitacijske točke — Moskva, Peking, Beograd, Tirana in morda tudi Rim. Italija sama je morda najboljši dokaz zato, da je v zvezi z gornjo ugotovitvijo časniki zelo malo tega, nad čemer bi se človek mogoče veselil. Število članov italijanske komunistične stranke je po madžarski revoluciji sicer res nekoliko padlo, toda zato na drugi strani vedno več Italijanov glasuje za komunistične kandidate. Pa še več kot to. Levo krilo vladne krščansko-demokratske stranke hoče razbiti zvezo s sredinskimi strankami, zlasti z liberalci, da bi napravilo „odprtino proti levici“ (apertura a sinistra), t. j. da bi prišlo do sodelovanja z levčarsko socialistično stranko, ki se zavzema za nevtralizacijo Italije in za najrazličnejše socialne eksperimente, ki bodo italijanskemu gospodarskemu „čučežu“ kmalu napravili konec. Pri tem pa je levo krilo Nenniijeve stranke komunistom naklonjeno in od komunistov čisto minirano.

Odgovor na vprašanje, kako je mogoče, da je prišlo do take zmede duhov v Italiji, ki je v času Stalinovega monolitčnega komunizma stala odločno z obema nogama v svobodnem svetu, bo

mo dobili najbolj pravilno, če bomo poskušali dognati kakšne cilje je hotel Hruščev doseči z obsodbo Stalina. Ni treba imeti dosti pameti in razumnosti, ampak samo nekaj izkušnje s komunisti, pa človek takoj razume, da premenjeni kmet Nikita hoče doseči rehabilitacijo komunizma. Znano je, da komunisti prav nič ne oklevajo, da ne bi svojim tovarišem pripravili kakega procesa in jih potem poslali na vislice, samo, da prikrijejo, da so komunistični neuspehi le posledica v bistvu napačnih teorij. Zato te neuspehe prikazujejo kot „subjektivne napake“. Če to upoštevamo, razumemo, da ima leninist Hruščev dolžnost vreči umrlega komunista Stalina svinjam v hrano, samo, da bi znova opral komunističnega črnca. Pače v oči, da Hruščev Stalinu očita zločine, ki jih je zagrešil proti komunističnim tovarišem, da pa niti z besedo ne omenja njegovih zverinstev, ki jih je izvajal nad ruskimi in ukrajinskimi kulaki er poljskimi častniki. Obsodba staliniščnih metod pa Hruščeva n. ni malo motila, da ne bi sam uporabil teh metod proti revolucionarni madžarski mladini. Lahkovernih demokratov na zahodu te „malenkosti“ prav nič ne ovirajo, da se ne bi navduševali nad večjo humanizacijo komunizma. Sedaj je postala že prilično stara resnica, da je pravemu komunistu prav lahko delati to, kar je prej sam pri drugih obsojal. To je vendar dialektika!

Iz tega razloga je tudi težko verjeti, da se Hruščev dejansko z rdečimi Kitajci prepira samo zato, ker slednji zagovarjajo revolucionarno vojno (tako je zapisano v Leninovem jeziku) proti koeksistenci (kot slepilo in varanje nasprotnika je prav tako Leninova iznajdba). To je samo preteza, da bi Kitajce, ki so Hruščevu zrasli čez glavo, kot svoj čas Tito Stalinu, lahko postavil na pravo mesto, ker po njegovem mnenju sebe prečenjujejo.

Napačno bi pa bilo, če bi sedaj takoj iz tega sklepali, da bo prišlo med obema do preloma, ali, da bi ga celo napovedovali, in da bo zaradi tega Hruščev moral iskati zaveznikov na zahodu proti svojim kitajskim tovarišem. Hruščev ima mnogo več izkušenj s policentričnostjo, kot pa jih je imel Stalin, in Kitajski ni niti Jugoslavija, niti Albanija. Pretkani Nikita bo verjetno kmalu našel formulo za mirno koeksistenco in celo sodelovanje s Kitajci, kakor jo je našel za sožitje z Gomulko, in, kakor izgleda, jo bo kmalu našel tudi za Tita. Rdeča Kitajska skoro da ne more biti nevarna Sovjetski zvezi. Zato je vojaško še močno preslaba v sedanjem času, ko ljudske množice v strateškem pogledu komaj da predstavljajo kako večjo važnost.

Zelo razširjena poročila o sporu med sovjeti in rdečimi Kitajci v gotovem pogledu komunistom celo prinašajo koristi. Po monolitčnem nauku stoji za vsakim komunistom vedno vsi ostali, po policentričnem nauku pa Hruščev slišni odgovoren za početje Kitajcev. Nova teza se je v komunističnem ma-

neviranju za Indijo že zelo obnesla. Po starem komunističnem nauku komunisti nimajo domovine in morajo napad kake komunistične države na njihovo lastno državo pozdraviti kot osvobodilno vojno proti njihovi buržoaziji. Za indijske komuniste bi bilo verjetno težko, da bi rdeči Kitajce pozdravljali na indijskih tleh, ker bi s tem gotovo izgubili tudi večino pristašev. Po policentričnem nauku pa volk lahko postane sit, koza pa ostane cela. Zato se je indijska komunistična stanka razdelila v dva dela — kitajskega in ruskega. Tisti indijski komunisti, ki so bolj „internacionalni“ podpirajo rdečo kitajsko osvobodilno vojno proti „njihovi buržoaziji“, tisti pa, ki so bolj „rodoljubno navdahnjeni“, lahko razširjajo bajko, da Rusi kritizirajo kitajsko napadalnost, kar da potrjuje pravilnost in miroljubnost komunističnih idej. Policentričnost ima v sebi brez števila možnosti za moža z močno fantazijo, kot jo ima Hruščev, posebno še, ker ima proti sebi Zahod, ki je več ali manj brez fantazije.

In nazadnje — kaj pa potem, če bi se Sovjetska zveze in Kitajska v resnici razšli? Zahod bo gotovo z vso naglico „priskočil na pomoč z gospodarsko pomočjo brez pogojev“, ker je „zainteresiran, da Kitajska ostane neodvisna od komunističnega bloka“. Kitajska bo pri tem skrbno pazila, da ne bo ničesar storila proti koristim svetovnega socializma ali svetovnega komunizma ali mednarodnemu delavskemu gibanju in se bo sama trudila, da bo „s kapitalističnim“ denarjem na svojo pest šrila

komunizem. Hruščev bo imel zadosti časa, da se bo zlepa ali zgrda sporazumel z Mao Tse Tungom, nato pa bosta znova oba nastopila proti svobodnemu svetu.

Vse to se je že enkrat zgodilo. Zahod je bil na Titovi neodvisnosti v toliko meri zainteresiran, da mu je dal na razpolago sredstva, da je v Beogradu ustvaril novo propagandno centralo za komunistične ideje; da „uporablja inozemsko pomoč za financiranje protizahodne kampanje v nevrtralnih državah“, kot je ponovno izjavil senator Eastland; da je spravil Naserja in Nkrumahu na spolzka tla; in za podpiranje Nenniijeve socialistične stranke za razbitje Atlantskemu paktu zveste vlade v Italiji. Pri tem mu je zahod dal zadosti časa za sporazum s Hruščevom, ki Titovo pomoč svoji politiki v Afriki in Aziji očitno v soko ceni.

Zal se zahod še vedno preveč opira na kategorije moči vojaških zvez in formalnega sodelovanja, pozablja pa pri tem na današnjo obsedenost z idejami. Kaj le pomaga, če se kak mož ali pa stranka tudi loči od ostalih tovarišev, ko pa tudi potem skoro na isti način misli in tudi agitira, kot je to delal poprej. Če zahod brezpogojno podpira kakega marksisista-leninista, se človeku vsiljuje vtis, da zahod celo sam v bistvu veruje v marksisizem-leninizem. Tu tiči velika nevarnost, kajti, če se hočemo znebiti komunistov, moramo predvsem razbiti njihove blazne predstave o izkoriščanju ljudi in narodov med seboj in jih nadomestiti s koncepcijami, prežetimi z resnico.

# Novice iz Slovenije

## STEVILO PREBIVALSTVA IN GOSPODINJSTEV PO OKRAJIH IN OBČINAH v Sloveniji (Nadaljevanje)

	Prebivalstvo		Gospodinjstva	
	1953	1961	1953	1961
Okraj Maribor	322.278	344.683	87.042	95.309
Občine v tem okraju:				
Dravograd	6.698	7.086	1.610	1.771
Lenart	18.158	17.139	4.174	4.249
Maribor-Center	61.243	67.811	18.364	19.821
Maribor-Tabor	36.948	42.068	12.081	13.313
Maribor-Tezno	36.960	42.552	10.637	12.696
Ormož	20.284	19.403	4.865	4.883
Ptuj	62.640	63.575	15.368	16.185
Radlje ob Dravi	16.878	17.598	4.148	4.386
Ravne na Koroškem	18.901	21.828	4.981	6.276
Slovenj Gradec	15.055	15.816	3.566	4.009
Slovenska Bistrica	28.513	29.807	3.566	7.720

Pri Turistični zvezi Slovenije so ugotovili, da v letu 1961 kljub večjemu finančnemu uspehu niso dosegli povečanja turističnega prometa, kakor ga je predvideval družbeni plan za to leto. Namesto 10,5 odstotnega porasta prometa so dosegli le 4 odstotke, medtem, ko so v domačem turizmu ostali na isti ravni kot leta 1960. Za letošnje leto so glede povečanja turističnega prometa predlagali, naj bi povečali turistično propagando tudi v nemških državah, da bi pritegnili turiste tudi iz teh držav v Slovenijo. Sedaj je namreč največ turistov v Sloveniji iz Avstrije in Zahodne Nemčije. Bili so tudi mnenja, da bodo morali še bolje urediti cestno omrežje ter zboljšati postrežbo po gostinjskih obratih, če bodo hoteli privabiti še več inozemskih turistov.

V Velenju grade velik pokrit rastlinjak-vrtnarijo z 20 velikimi ladjami s toplovodnim ogrevanjem. Decembra meseca so ga pokrili s steklom že na površini nad 5.500 kv. metrov. Pokrita vrtnarija s toplovodnim ogrevanjem bo za ta industrijski kraj velika pridobitev, ker bodo ljudje imeli na razpolago cenejšo povrtnino in tudi v večji izbiri.

V novomeški komunij je bilo lani v obratu 1.276 motornih vozil. Vozniki teh vozil so povzročili 130 prometnih nesreč. V prvi vrsti zaradi neupoštevanja prometnih predpisov, zatem zaradi prehitre vožnje in na tretjem mestu zaradi vinjenosti šoferjev.

V Rogaški Slatini so lani pod strokovnim vodstvom prof. ing. Josipa Bača iz Sarajeva poglobili že obstoječi vrelci v Gaberniku, tako da sedaj dobivajo iz njega 40 litrov kvalitetne vode na uro. Z novo polnilnico steklenic so povečali podvojeno zmogljivost od 1,8 milijona na 6 milijonov steklenic, kar je rezultat vrtnanj v letih od 1952 do 1958. V naslednjih letih imajo v načrtu povečanje sedanje hotelske zmogljivosti od sedanjih 1400 ležišč na 2500 ležišč. Povečanje prenočitvene zmogljivosti pa terja zopet povečanje naporov za pridobivanje večjih količin mineralne vode. Zato imajo v načrtu vrtnanja v Hajnskem in med Podčetrtkom ter Sodno vasjo.

Uprava zdravilišča ima tudi v načrtu gradnjo nove osrednje zdraviliške zgradbe, v kateri bodo uredili tudi saune, rimsko-irsko kopel, dalje rusko kopel in nekatere druge vrste kopeli. Prav tako mislijo postaviti nov hotel. Po-

vpraševanje po rogaški mineralni vodi je veliko, kajti zdravniki jo priporočajo za zdravljenje boleznih prebavnih organov, sladkorne in nekaterih drugih bolezni. Mineralno vodo vrelca Donat predvsem izvažajo v Avstrijo, Zahodno Nemčijo ter Kanado.

Izvršni svet LRS je v soglasju s Svetom bolnišnice za tuberkulozo in svetom Inštituta za tuberkulozo na Golniku oba zavoda združil v enoten zdravstveni zavod Inštitut za tuberkulozo, bolnišnico za kostno in sklepno tuberkulozo v Valdohri je pa preosnoval v Ortopedsko bolnišnico.

V Knjižnici Mestnega gledališča v Ljubljani je Viktor Smolej izdal prvi del Slovenskega dramskega leksikona, ki od črke A do L navaja imena dramatikov prevajalcev dramskih del, igralcev, režiserjev, scenografov, kritikov, publicistov in drugih gledaliških delavcev od začetkov slov. dramskega gledališča do najnovejših časov.

„Naplavljene pleni“ je nova pesniška zbirka pesnice Saše Vegrli. Pesmi zadnjih let je združila v tri skupine z naslovi Rumena Luč, Zasnuli mesec in Vas. — „Račke po reki plavajo“ je pa naslov zbirke novel mladega pripovednika Saše Vuge.

Umrli so. V Ljubljani: Marija Marušič, roj. Kek, uradnica na pravni fakulteti, Katarina Drovenc, Jerica Slapšak, roj. Pangerc, vdova po šolskem ravnatelju (matj. g. Juleta Slapšaka v Clevelandu), Vilko Kerstein, upok., Ana Kobentar, upok., Ivan Fras, upok., Marija Zavrl, roj. Černe, Marta Šinkovec, roj. Pleško, Marija Velkavrh, roj. Oblak, Dragica Badura, roj. Čeferin, Emilija Zupanc, Lizi Škriba, upok. Tob. tov., Franc Pančur, Lovrenc Prodan, Marija Turšič, roj. Arko, Franciška Logonder, roj. Smuk, Jože Kervišek, strugar in strojnik v p., Franjo Rupnik, črkostavec v p., Stane Podgornik in Peter Mavrič, učitelj v p. v Celju, Viktor Trtnik, strojnik v p. v Vevčah, Franc Turnšek, bančni direktor v p. v Celju, Marija Bečvar v Vrmaših pri Škofiji Loki, Oskar Levce, tehnični vodja Lesno ind. podjetja v Zagorju ob Savi, Stane Perme v Zagorci, Jože Krnec, strojnik v Škocijanu, Avguštin Nanut, višji gradbeni delovodja v Kranju, Andrej Jurkovič v Rogaški Slatini, Oskar Kodrin, obratovodja v Celju, Jože Šušteršič, pos. v Stanežičah in Anton Knap, prof. v Kranju.

## SLOVENCIV ARGENTINI

### BUENOS AIRES

#### Izlet na otok Hiawatha

Izlet članov in članic Mladinskega doma na otok Hiawatha je bil v nedeljo 21. januarja. Ob 7 so se zbrali člani in članice ter nekateri prijatelji pred zavodom v Don Bosco ter se nato ob pol 8 odpeljali s skupnim avtobusom po Gral Pazu in nato po Lib. San Martín v Tigre. Že na avtobusu so fantje in dekleta prepevali slovenske pesmi. V Tigrah smo dobili svojo ladjico, ki nas je odpeljala na Hiawatho. Tuži na ladji se je takoj zaslila slov. pesem „Po ezeru blz Triglava“. Tako smo po kratki ter lepi vožnji prispeli na otok, kjer nas je sprejela prijazna družina Pirčeva. Ob pol 11 smo imeli skupno sv. mašo, ki jo je daroval vodja Mlad. doma g. Janko Mernik. Med mašo je bilo lepo ljudsko petje.

Po maši pa so nekateri odšli takoj v reko na kopanje, ker je vročina bila precej huda. Ob pol eni uri je bilo skupno kosilo. Asado sta pripravila že priznana „asadorja“ Franc Durič in Tone Javoršek. Po kosilu so se nekateri odpočili v lepi senci, drugi so pa igrali razne igre z žogo. Popoldne je večina zopet odšla na kopanje v reko, nekatere je pa prijazni Pirčev Marijan popeljal na svojem motornem čolnu malo po reki ter razkazal nekatere zanimivosti.

Skoraj prehitro se je približala 7. ura, ki je bila določena za odhod. S skupno ladjo smo se odpeljali zopet proti Tigram, kjer je že čakal avtobus, ter nas prepeljal po precej zamudni vožnji zaradi velikega prometa na cesti nazaj v Don Bosco. Izleta se je udeležilo nad 80 ljudi. Vsem, ki so količkaj pripomogli k lepemu uspehu izleta, posebej pa dobri družini Pirčevi, lepa hvala. M. J.

#### Osebnice

Osemdesetletnica Hribarjeve mame. Gospa Neža Hribar — Hribarjeva mama — je 10. t. m. dopolnila 80 let. Prav je, da se je ob tako lepem jubileju spomnimo in ji z mnogimi prijatelji in



sorodniki iskreno čestitamo in ji želimo, še mnoga leta.

Tudi ona je zapustila svoj domać kraj Inan na Gorenjskem maja 1945 s svojim možem in sinom, s katerim je prišla v Argentino leta 1948. Naselili so se v Lurdesu, kjer so začeli izdelovati pohištvo.

Danes je malokdo, ki ne pozna Hribarjeve mame, saj sin izdeluje res prvovrstno pohištvo in ima zato toliko klientov, da delo komaj zmaguje, zlasti še, odkar so pred 9. meseci izgubili pridnega delavca — očeta. Sedaj živi Hribarjeva mama s sinom in bi ji ne prisojili 80 let, tako jih lahko nosi. Vsi njeni prijatelji ji želimo, da bi bila pri tej moči še mnogo let.

Družinska sreča. V družini Antona Podražaj in njegove žene ge. Anice, roj. Bajda, v San Martinu so 21. januarja dobili sina, ki je pri krstu dobil ime Mihael Gregor. Otroka je krstil g. Jože

Jurak, botrovala sta pa Anton Kastelic in Marija Bajda, por. Grebenc. — V družini Franca Močilnikarja in njegove žene ge. Marije, roj. Anzeljc, so dobili sina, ki je pri krstu dobil ime Franci Srečko. Za botra sta bila ga. Marija Marinček in Jože Jonke. Srečnima družinama naše čestitke.

#### SAN MARTIN

Obletnico blagoslovitve Slovenskega doma nameravajo Sanmartinčani proučevati v nedeljo, 6. maja, s celodnevno prireditvijo. Program prireditve bo sestavljal kulturni svet, ki se je v nedeljo, 21. januarja ustanovil v San Martinu da bo v pomoč odboru Slov. doma v kulturno-prosvetnih vprašanjih. Popoldne bo verski in kulturni del prireditve, popoldne pa športni in družabni del. Ne bo pa ob tej priložnosti nobene tombole niti srečolova. Pač pa namerava odbor Slov. doma prirediti pozneje tombole, ki bo — tako zatrjujejo odborniki — več kot senzacija.

#### KOROŠKA

### DELO KRŠČANSKE KULTURNE ZVEZE

Krščanska kulturna zveza, ki je slovenska kulturna organizacija na Koroškem, je imela 28. dec. p. l. občni zbor in volitve. Delegati včlanjenih društev in organizacij so napolnili rezrežno posvetovalnico v Mohorjevi hiši v Celovcu. Predsednik Zveze dr. Pavle Zablatnik je ob začetku občnega zbora pozdravil vse navzoče, med katerimi so bili tudi častni gostje ge. kanonik Zechner, predsednik Mohorjeve družbe g. Millionig ter predsednik Kluba slovenskih študentov na Dunaju Bister in predsednik glavnega odbora Koroške dijaške zveze Vakovnik.

Po pozdravu je predsednik Zablatnik v svojem poročilu prikazal načelne smernice, ki so vodile Zvezo v preteklem poslovnem letu in ki bodo ostale temelj tudi delu v bodoče. Že iz imena Zveze se jasno izraža cilj in namen delovanja, je poudaril govornik. Vodilo vsega dela je Slovaško geslo:

„Vera nam bodi luč, materin jezik pa ključ k zveličavni narodni omiki.“

Krščanska omika je najprej rasla iz preprostega ljudstva — kot preprosta ljudska kultura, nato se je tudi slovenski narod polagoma povzpela do višje stopnje, do visoke kulture, do dobe zavestnega kulturnega ustvarjanja. Danes se Slovenci s svojo kulturo merijo s katerim koli narodom. Zato pa je naloga Krščanske kulturne zveze, da posreduje vsem to slovensko kulturo. Ključ do narodne kulture pa je po Slovaških besedah materin jezik. Naloga slovenskih prosvetnih društev, ki morajo postati prava visoka šola za mladino, je izpopolnjevati jezikovno znanje ali celo nadoknaditi, kar je zamujenega po krivdi šole ali staršev.

Poleg duhovne kulture pa je v današnjem času tudi važna še telesna. Zato bo KKZ ustanovila še poseben športni krožek, ki bo zbiral mladino in prirejal športna tekmovanja.

Krščanska kulturna zveza bo tudi budno stala na braniku slovenske kulture, ker so še vedno na delu sile, ki odrekajo Slovincem na Koroškem kul-

## Vsak teden ena

### KOSA

Antor: Aškerc

Koso nekdo kleplje svojo, čuj, nekje tam sred vasi... Ostro, rezko to klepanje skozi večerni mrak zveni.

Jutri rano pa bo trava padala pod kosoj toj in cvetov po polju mnogo padlo mrtvih bo pod njoj...

Slušam, slušam to klepanje... Bog ve, kaj da se mi zdi: smrt je, ki tam kleplje koso, da z njoj mene pokosi.

V Slovenskem domu bo v soboto, 3. februarja, družabni večer. Prirejajo ga fantje iz okolice Pristave, ki so lansko leto ustanovili orkester „Triglav“. Orkester je že sodeloval na nekaterih mladinskih prireditvah. Sedaj se bo pa sam predstavil vsej slovenski javnosti.

turo in hočejo vzeti ključ do slovenskih zakladov — hočejo vzeti slovensko besedo.

Dr. Zablatnik je zaključil svoj govor z besedami: Naša prosveta mora ogrozenu našemu človeku vcepiti zdrav ponos na kulturo, ki se kot enakovredna uvršča v evropski kulturni krog. Tako bo ostal slovenski Korošec veren človek in zvest sin slovenske matere ter bo spoštoval, ljubil in branil sveto dediščino svojih prednikov — vero v Boga in svoj materin jezik in kulturni zaklad svojega naroda.

Iz poročila tajnika Hanzeja Gabriela je razbrati, da je v KKZ včlanjenih 18 krajevnih društev in skupin Farne mladine ter Slovenska pevka zveza, Zveza absolventk gospodinskih šol in Akademija slov. bogoslovcev v Celovcu. Včlanjene skupine so prav živahno delovale, saj so pripravile 30 iger z 88 predstavami, pet koncertov, 11 akademij in družabnih večerov, 85 poučnih predavanj, 5 izletov in kuharski tečaj. Poleg tega je vodil nekdanji operni pevec Marijan Rus, ki je sedaj profesor na Slovenski gimnaziji v Celovcu, še režiserski tečaj. Na povabilo KKZ so na Koroškem gostovali tudi bratje s Tržaškega in Goriškega, Korošci pa so tudi gostovali na Prilmskem.

Po debati so bile volitve in so bili izvoljeni: Predsednik dr. Pavle Zablatnik, podpredsednika dr. Valentin Inzko in Erik Prunč, tajnik Hanzej Gabriel, namestnik Vinko Zaletel, blagajnik Lojz Gregorič, namestnica Milka Hartmanova, odbornika prof. Franc Dagarin in Janko Olip.

### VILDER HUDO ZBOLEL

V Londonu je hudo zbolel prvač Samostojne demokratske stranke Večeslav Vilder. Po eni strani telesa ga je zadela mrtvoud ter je izgubil tudi dar govora. Bolnika so prepeljali v eno od londonskih bolnišnic.

Vilder je znan kot eden najtesnejših sodelavcev pok. Svetozarja Pribličeviča. V emigraciji je napisal več publicističnih del. Najbolj znana je njegova knjiga „Bika za rogove“.

## PISMO

Cleveland, O. Rojaki, ki so bili redavno na obisku v Sloveniji, pa so dobro poznali razmere v Sloveniji pred drugo svetovno vojno, so prinesli iz domovine tele novice:

### O šoli

Prva leta po drugi svetovni vojni so učili po šolah, da je bil Kristus rojen nekje v Afriki. Bil je spreten hipnotizer in demagog. Da bi laže sleparil ljudi, je celo ustanovil svojo vero. Te vere se še sedaj poslužujejo nekateri delomržeži, ki bi radi živeli na račun neumnih ljudi.

Lani so na nekem sestanku staršev in učiteljev odkrilo govorili o tem, da je bila mladina pred vojno moralno mnogo boljša, kot je sedaj in da bi bilo dobro, spet uvesti pouk verouka v šole.

Na nekem drugem sestanku je neka mati povedala, da njen sin ne ve, kdaj so bili faraoni: pred partizani ali za njimi.

Ker je večina izobražencev protikomunistična, skuša partijsko vodstvo na vse načine vzgojiti zanesljive voditelje. Partijcem je omogočeno obiskovati večerne tečaje, na katerih predelajo tvarino dveh let v enem letu. Podjetja, kjer so zaposleni, jim morajo dati prosti čas in plačati vse stroške šolanja, profesorji pa dobra spričevala, če „učenci“ razu-

mejo kaj ali ne. Novih univerz in fakultet je toliko, da morajo nekateri profesorji poučevati redno na dveh, kar je zvezano s stalnim potovanjem in velikimi stroški. Slovenija bo kmalu imela „izobražencev“ za izvoz.

Vsa vojaška vzgoja je usmerjena predvsem na izgradnjo trdnih komunistov po Marx-Engelsovih naukih.

### Gospodarstvo

Odkar je država opustila kontrolo nad podjetji, je nastala v gospodarstvu taka zmeda, da se zdi rešitev skoro nemogoča. Inflacija raste in noben ukrep prot. njej ne pomaga. Vsako podjetje določa plače in cene na svojo roko. Tako je neko podjetje plačalo svojim višjim uslužbencem bonus v višini več letnih plač. Tovarna avtomobilov v Kragujevcu je prodajala svoje tovarnjake po 18 milijonov d. marjev. Ko jih je dala koprška tovarna na trg po 9 milijonov, je srbska tovarna spustila cene na 8 milijonov dinarjev.

Mednarodno posojilo, ki ga je dobila Jugoslavija za sanacijo dinarja, je Tito porabil za organizacijo kongresa neutrancev v Beogradu, katerega glavni namen je bil propaganda za Jugoslavijo in za komunizem. Jugoslavija troši za propagando ogromne milijarde. Ko potuje Tito po svetu v svoji luk-

suzni jahti „Galeb“, ga spremljajo štiri vojne ladje radi varnosti, ena tovarna ladja pa vozi darila za oblastnike, ki jih misli obiskati.

Pri takem razsipanju ni čudno, da so se morale predvojne plače dvigniti za povprečno 20-krat, cene 30-krat, davki pa 400-krat. Kmet, ki je pred vojno plačal 1.000 d. n. plača sedaj 400.000 din. davka. Tudi gradbeni stroški so izredno narasli, tako stane sedaj enodružinska hišica 7 milijonov din (pred vojno 70.000). Radi velikega pomanjkanja stanovanj in ker ljudje ne zaupajo v dinar, se je zadnja leta veliko gradilo s pomočjo državnih posojil.

Sedaj so vsa gradbena posojila zabeleženoma ukinjena. To se takoj pozna na trgu: med tem, ko je bilo prej treba čakati po več mesecev na cement, opeko, šipe in drugi material, so sedaj že zaloge polne in bo kmalu za izvoz. Kardelj je nekoč rekel, da sme delavec zaslužiti samo za najnujnejšo hrano in obleko, ker če bi zaslužil več, bo ostalo premalo izdelkov in pridelkov za izvoz.

### Ceste

Glavne ceste (po katerih se vozijo turisti), so lepe, podeželske pa slabše kot pred vojno. Na krajih, kjer so bili med vojno porušeni mostovi, so še vedno samo zaslni prehodi. Pač pa so podrli kraljevi dvorec Suvobor na Bledu in grad Brdo pri Kranju in zgradili

za Tita nove, modernejšje vile.

### Narodnostno vprašanje

Da bi pretiila kaka večja nevarnost slovenskemu narodu zaradi naseljevanja južnjakov, ni res. Ker so Slovenci po večini izučeni obrtniki, uradniki in podobno, morajo gradbena podjetja iskati ljudi za težaška dela na jugu, toda t. delavci se pozimi vračajo na svoje domove. Večjo nevarnost tvorijo delavci na državnih veleposestvah (kombinatih). Ker tudi tu ne morejo dobiti Slovencev, najemajo Srbe in Črnogorce, ki se potem tam stalno naselijo. Resnično nevarnost za narodni obstoj predstavlja samo moralna pokvarjenost mladine. Ta hoče raj na zemlji; vzgojena je samo za uživanje in veseljačenje. Število nezakonjskih otrok in mladostnih razporok je strahotno naraslo. Splav je zakonito dovoljen. Samo v Ljubljani se izvrši vsak dan do 10 po posebni komisiji dovoljenih splavov.

### Avtomobilizem

Ideal današnje mladine doma je, imeti avto ali vsaj motorno kolo in TV. Sprva so imeli avtomobile samo višji strankini funkcionarji, zadnje leto pa dovoljujejo zanesljivim pristajšem, da hodijo na delo v Zapadno Nemčijo in druge države, si tam zaslužijo avto in ga pripeljejo domov carine prosto. Na ta način je avtomobilski promet zelo narasel. Odkar imajo par-

tijci svoje avtomobile, se je voznja na vseh javnih prometnih sredstvih zelo podražila.

### Turisti

Dočim so uživali tuji prejšnja leta posebne ugodnosti, pa veljajo sedaj za nje posebne, mnogo višje cene kot za domačine. Tako n. pr. plača domačin za obisk Postojnske jame 50.— din, tujec pa 600.— din. Tudi cene hrani in prenočitvenem po hotelih so se precej približale ameriškim. Pri tem je pa postrežba v mnogih krajih odbijajoča.

### Pridobitve revolucije

Voditelji Jugoslavije vedno poudarjajo, da se je treba boriti za ohranitev pridobitev revolucije. Narod razume pod tem imenom dobre službe, ki jih je prinesla revolucija bivšim izvržkom človeštva. Edina resnična pridobitev je moderno socialno zavarovanje, za katero gre 67% vseh uslužbenških dohodkov. Ker niti to ne krije vseh obveznosti socialnega zavarovanja, so za bodoče ukiniti razne ugodnosti, kot na pr. letovanje ob morju po znanih cenah in podobno.

### Dva razreda

V 16 letih vladanja se komunistom ni posrečilo pridobiti ljudi, tako sta sedaj tam še vedno dve skupini: prva se imenuje prekaljeni borci, druga pa prekaljeni reakcionarji.

**SLOVENCI PO SVETU**

**ZDA**  
Rev. Dr. Franc Blatnik, znani slov. salezijanski duhovnik, ki je doslej deloval v Puerto Rico, je bil na prošnjo jugosl. salezijanskega provinciala g. Avguštna Jakoba generalnemu predstojniku Salezijanske družbe začasno prestavljen na sedež provinciala Vzhodno ameriške salezijanske province v New Rochelle pri New Yorku. Njegova sedanja naloga je zbiranje prispevkov med ameriški in kanadskimi slovenskimi rojaki za dograditev in dovršitev cerkve sv. Terezike na Kodjeljevem v Ljubljani. Kot znano so to cerkev začeli graditi salezijanci že pred vojno. Sedanjí dr. Blatnikov naslov je Rev. Franc Blatnik, SDB, 148 Main St. Rochelle, N. Y.

Slovenska šola odn. odbor staršev te šole pri Sv. Vidu v Clevelandu, je imela nedavno občni zbor. Šolo vodi ravnatelj g. Jošt Martelanc, šentviški kaplan, upraviteljica je Angela Bolha. Poleg nje na šoli še poučujejo Francka Bolha, Marija Delkin, Silva Savernik, Zina Velikonja, Stane Vehovec, petje pa Franc Zupan. Lani je šolo obiskovalo 119 otrok, letos se jih je pa prijavilo 158. Na občnem zboru staršev slov. šole so bili izvoljeni: predsednik Anton Meglič, podpredsednik Milko Pust, tajnik Jernej Zupan, blagajnik Ana Viddergar, točaja Vinko Rozman in Viktor Kmetič, kuharice Pavla Rihhtar, Marija Kocjan, Marija Vogel, pečivo Kristina Rihhtar. Odborniki so prof. Janez Sever, ing. Franc Gorenšek, Danilo Kranjc, Lojze Petelin in Franc Tominc. Nadzornika Minka Slak in dr. H. Lobe.

Baragov dom v Clevelandu z novimi razširjenimi prostori tudi sedaj še večjo možnost za razmah slovenskega kulturnega, prosvetnega in družabnega življenja Slovencev v Clevelandu. Otvoritev novih prostorov je bila združena z veliko novembrsko družabno prireditvijo, ki je prav lepo uspela ter je bila tudi lepo obiskana.

Vladislav Bevc, sin ing. Ladislava Bevca, člana NO za Slovenijo, je na Kalifornijski univerzi v Berkeley-u promoviral za doktorja filozofije. Njegov pravi poklic pa je elektrotehniška stroka. Mladi doktor se je letos tudi poročil in sicer z gđc. Nado Jarosin, ki je prišla iz Jugoslavije na obisk v ZDA. Prihodnje leto pa misli oditi še na spe-

**SLOVENSKI PREVOD ENCIKLIKE „MATER ET MAGISTRA“**

Družabna pravda je oskrbela prevod začne papeške enciklike „Mater et Magistra“. Poslala ga je v Rim, kjer ga bo natisnila v knjigi papeška tiskarna. Ko bo Družabna pravda dobila iz Rima knjige z omenjeno papeško socialno okrožnico, jo bo dala takoj v prodajo.

cializacijo na oxfordsko univerzo v Anglijo. Cestitamo!

Slovenska šola fare Marje Vnebovzete v Collinwoodu, ki jo vodi že vrsto let g. župnik Matija Jager, je za miklavževanje uprizorila Gržinčičevo opereto „Miklavž prihaja“.

**KANADA**

Odkar imamo v Torontu dve slovenski župniji, je med njima nastalo kar lepo tekmovanje v kulturnem, organizacijskem in verskem življenju. V obeh župnijah imamo redno razne prireditve, ki se jih rojaki radi udeležujejo ter s tem izprčujejo naravno zavednost, obenem pa dajejo vidno priznanje tistim, ki se za slovensko skupnost žrtvujejo.

V župniji Marije Pomagaj je bila novembrska lovska pojedina prijeten družabni dogodek. Kot smo že poročali so ing. Grmek in brata Kus na lovu ustrelili velikega kanadskega losa. Slovenske kuharice z go. Špringarjevo na čelu so rojakom pripravile okusno lovsko pojedino. Za veselo razpoloženje je skrbel orkester Triglav, gospe Muhličeva in Čekutova sta pa v splošno zadovoljstvo zapeli venček slov. narodnih. Na klavirju ju je spremljal Jurij Eržen.

Tudi naslednji prireditvi v novembru sta bili v tej fari dobro obiskani: Najprej prosvetni večer, na katerem je lazarist g. Zrnek kazal skioptične slike raznih krajev Slovenije, in dobrodelni sejm, ki ga je priredila Kat. ženska liga.

Važnejša dogodka v novembru v tej fari sta bila še birma slovenskih otrok ter uprizoritev zgodovinske igre iz križarskih časov „Roža sveta“ v režiji D. Mauerja.

V decembru sta bili v tej fari dve prireditvi: Miklavževanje 3. decembra, Marijanska akademija pa 10. decembra. Na sporedu akademije je bil govor predsednice Marijine družbe Marije Krnc, Vodopivčeva pesem Immaculata in zvedbi ženskega pevskega zbora ter igra v 3 prizorih „Slava Brezmadežni“.

V župniji Brezmadežne smo pa imeli v novembru in decembru naslednje slavnosti in prireditve. Dne 19. nov. je urednik verskega lista Ave Maria p. Fortunat Zorman iz Lemonta blagoslovil Gorštev Križev pot. Tega dne je bilo v fari prvo farno žegnanje. Pri tej pobožnosti so prvič uporabljali monstranco, ki jo je cerkvi podaril Franc Goršek, lep oltarni prt pa ga. Pavlina Anzele.

Miklavževanje v tej fari je bilo 10. dec. Rajanje nebeških angelov so izvajale deklice slov. šole. V nedeljo, 24. decembra, je Slovenski cerkveni pevski zbor nastopil s spevo:gro Slovenski bo-

**NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO**

žž, na štefanovo je pa prekmurska folklorna skupina pripravila družabni večer. Na dan nedolžnih otročičev je bila v cerkvi maša za vse otroke, nato pa so imeli ministranti skupno kosilo, silvestrsko prireditev za rojake, je pripravil Slov. cerkveni pevski zbor.

Zivahno se pa udeležujejo slovenske skupine tudi v drugih mestih Kanade. Tako so rojaki iz Londona in St. Thomasa sodelovali pri razstavi narodnih noš in uporabne umetnosti novembra meseca v St. Thomasu. Tekmovalo je 22 narodnosti. Prvo nagrado so dobili Poljaki, drugo Ukrajinci, tretjo pa Slovenci. Prejeto denarno nagrado so podarili za slovenski dom.

**PO ŠPORTNEM SVETU**

Kožarkarji Olimpije, ljubljanskega akademskega kluba, so v drugem kolu za prvenstvo evropskih državnih prvakov pretekli teden premagali zahodnonemškega prvaka Frankfurter B. Club. Rezultata tukajšnji listi niso navajali.

V Santiagu v Čilu so 18. 1. 1962 izžrebali tekmovalce za svetovno nogometno prvenstvo, ki se bo začelo 31. maja. Za četrtfinale se je kvalificiralo 16 državnih reprezentanc, ki bodo igrala v kolih v 4 skupinah. Najprej so izžrebali nosilce skupin, ki so bili že vnaprej določeni, le vrstni red je določil žreb: Urugvaj, Čile, Brazil in Argentina. Prvo skupino sestavljajo Urugvaj, Kolumbija, ZSSR in Jugoslavija; tekme pa bodo imeli v Arici. Druga skupina se bo pomerila v Santiagu: Čile, Švica, Nemčija in Italija; tretja bo merila moči v Viña del Mar: Brazil, Mehiko, Španija in Češkoslovaška. V četrti skupini, ki bo igrala v Rancagui, so Argentina, Belgarija, Madžarska in Anglija.

**GOSPODARSKO ŽIVLJENJE**

Mestna občina v Bs. Airesu ima v načrtu zgraditev 17.500 stanovanj. V kratkem bodo začeli graditi velike monobloke na mestnem svetu s 5.700 stanovanji. Mestna občina bo prihodnje dni začela sprejemati prijave tistih, ki bi radi stanovanja kupili. Prijavitelci bodo morali plačati 20, 30 ali 40 odstotkov od vrednosti stanovanja v času enega leta do treh let, ostali znesek pa v času 10 do 15 let z obrestmi, ki bodo tedaj običajne. Stanovanja bodo 2, 3 in štirisobna in bodo stala od 250.000 do 500.000 pesov.

**ELEKTRICAR**

oficial ali medioficial, ki bi imel veselje za skupno delo, naj pošlje naslov na upravo lista pod označko „Sodelovanje“.

V Ljubljani imajo najrazličnejše sejme. V decembru se jim je pa pridružil še sejem, ki ga doslej še niso imeli: sejem rabljenih smučk. Priredil ga je smučarski klub „Novinar“.

**DRUŽABNI VEČER**  
**Triglav Jazzom**  
v SLOVENSKEM DOMU  
Córdoba 129 San Martín  
Vsi lepo vabljeni  
Datum 3. II. 1962. Začetek ob 20.

**ZBORNİK - KOLEDAR**  
Svobodne Slovenije za 1962  
v vsako slovensko družino, v sleherni slovenski dom!  
Če ga še nimate, naročite ga še danes. Stane samo 330 pesov.

**NAJNOVEJŠE HLADILNIKE**  
**BLER**  
ter vse ostalo za hišo in dom  
Vam nudi vedno po najugodnejših cenah  
**Novak**  
Cerrito 2245 Lomas del Mirador

**OGVESTILA**

V nedeljo, 28. t.m. ob 11 bo sv. maša za Slovence v cerkvi sv. Marjete v Boulogne.

Letni shod salezijanskega sodruštva bo v nedeljo, 28. januarja, ob 6 zvečer v cerkvi Marije Pomočnice v Ramos Mejia. Vabljeni vsi sodrušniki in prijatelji salezijanskega dela. Opozarjamo, da bo ob pol 6 večerna maša v isti cerkvi.

V našem domu v San Justu bo v nedeljo, 28. t. m. ob pol desetih dop. sestanek slovenskih rojakov zaradi delovne načina za zagotovitev uspešnega delovanja na raznih področjih slovenskega udejstvovanja zlasti za prireditve slovenske pošolske mladine. Vsled važnosti vprašanj, ki bodo na dnevnem redu, naj se ga udeleže dekleta, žene, fantje in močje iz sanjuškega okraja.

Dekleta! Odbor SDO sporoča vsem članicam, da bomo za nedeljo 28. t. m. predvideni izlet imele v mesecu februarju.

Informativni sestanek članov Slovenske hranilnice z. z. o. z. bo v soboto, 3. februarja, ob 20 v ulici Alvarado 350, Ramos Mejia. Vsi člani vlnudno vabljeni. Odbor.

Slovenska hranilnica z. z. o. z. sporoča svojim vlagateljem, da obresti za leto 1961 lahko dvignejo ali pripišejo h glavnici ob sobotah od 16—20 v naši pisarni na Alvarado 350, Ramos Mejia. S seboj prinesite hranilno knjižico. Vse do 31. III. 1962 nedvigljene obresti bomo pripisali h glavnici z datumom 1. januarja 1962.

V nedeljo, 21. februarja, bo v Slovenski vasi v društveni dvorani ob 17 devet redni občni zbor društva „Slovenska vas“.

**ESLOVENIA LIBRE**  
Editor responsable: Milos Stare  
Redactor: José Kroselj  
Redacción y Administración:  
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

**FRANQUEO PAGADO**  
Concesión N° 5775  
**TARIFA REDUCIDA**  
Concesión N 3824  
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 688.209

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1962: za Argentno \$ 530.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7213

**JAVNI NOTAR**  
**Francisco Raul Cascante**  
Escribano Público  
Pta. baja, ofic. 2.  
Cangallo 1642  
T. E. 35 - 3827 Buenos Aires

**DR. LOJZE BERCE**  
Kirurg  
obvešča slovensko javnost, da zaradi počitnic od nedelje, 4. februarja, do novega sporočila ne bo ordinaral

**SLOVENCI!**  
V hotelu PRIMAVERA  
Avda. Luro 2525  
Mar del Plata  
T. E. 2-8425

dobite najboljša postrežbo po zmernih cenah. V letošnji sezoni so na razpolago tudi prenočišča. Rojakom se priporočata

ZORA in DANICA

**VSEM LASTNIKOM**  
**PLETILNIH STROJEV**  
sporočamo, da domače podjetje **BRATA PIBER** izdeluje: Variador automático de frontura, a' slider automático de colores.

Prednosti: Instalacija na licu mest  
Prednosti: Instalacija na licu mesta, zmerne cene, ugodni plačilni pogoji.

**PRENOČIŠČA V MAR DEL PLATI**

dobite z udobnostjo po zmerni ceni **PRI DRUŽINI PANGOS**

Po dogovoru tudi uporaba kuhinje in zelenjave z vrta. Kolektiv pred vrati, ki Vas pelje na kopališče. Priporočata se

**LUDVIK PANGOS**  
3 de Febrero 4522 (za žel. postajo)  
Mar del Plata

**Nedelja 4. febr. v Moronu**  
**tradicionalna prireditev duhovnega življenja**

IVAN TAVČAR

**VRNITEV**

Jélovo brdo. Ravno pod Blegošem tiči ta vasica. Tu sem preživel otroška leta, kakor živi mlada ptica v gnezdu. Zato me vse sili nazaj v rojstni svet in tja me bo sililo, dokler me bodo nosile noge.

Mehki spomini so me objemali, ko sem hodil proti Jélovemu brdu. Stari naš Blegoš je začel kazati svoj obraz, a tik njega je čepel okrogli Koprivnik; izza njega se tako radi privlečejo črni oblaki.

Mož je pokazal z roko na Blegoš. „Lep je,“ ter obrnil k meni svoj izmučeni obraz, „in če je bil človek šestnajst let notri, se ga komaj nagleda.“ Zagledal se je v goro. Začelo se mi je svitati, kdo bi bil ta človek. Dolgi zapor mu je razaral lice in izpadli so mu lasje.

Nekaj je govorilo naše gorovje le o tem, kako sta se kočar Skalar in gruntar Kalar trgala zaradi njivice, ki je bila last beračeva, pa je hotel bogatin po njej vlačiti les iz svojega gozda. Končno je zmagal in pravil kočar. Bogatin je besnel. Temno sem se spomnil, kako se je govorilo, da sta se v nekem robovju na Blegošu srečala, se spopadla in da se je pri tem Kalar do smrti ponorečil.

Zopet je ječal: „Lemó, šestnajst let. In noben dan nisem videl Koprivnika, ne Mladega in ne Starega vrha.“ Iztegnil je koščeno roko: „Vš, tam za robom je bilo. Na ozki stezi me je srečal, sekíro je vzdignil in k meni rinil. Ker pa je bilo deževalo, se mu je spodrsnilo. Truplo in sekíra sta padla po skalovju in, kakor je Bog v nebesih: jaz se ga z rokó nisem dotaknil. Njegov brat je pričal. Skrit za grmom je hotel videti, kako sem Kalarja pograbil in ga potisnil čez rob. Kóvico mi je storil in šestnajst let mi je ukradel.“

Dotlej Šimnova žena Luca ni bila spregovorila. Imela je jokajoč, stopen glas. „Toliko sem vekala,“ je zastokala in njene oči so bile v resnici podobne studencu, kadar izgubi v poletju vodó, „toliko sem vekala, ko so mi moža odpeljali. Sosedje me niso pogledali, nobeden me ni vzel na delo. Dobro leto potem je umrla Špelica — od stradanja. Toliko sem vekala.“ Pri nas ljudje ne jokajo, pri nas vse „veka“, tako otrok v zbeli kakor žalujoč pri pogrebu. Zatorej je tudi Luca vekala, ko so ji moža vzeli in ko je umrlo otroče. Pa tudi brez vekanja bi bil človek tej ženski verjel, da je veliko trpela pod božjim

soncem. V teku tega trpljenja se je je oprijela bolezen, da je s suhim obrazom migala neprestano sem in tja, prav kakor bi hotela sproti zanikati, kar je govorila. Vse to jo je delalo smešno, ali ravno ta smešnost je nehoté povilevala vtis žalosti, v toliki meri prisojene materi Luci.

„Tako je umrla tudi Špelica. Pa še truzice mi niso hoteli napraviti v vasi. Morilec in ubijalec nismo imeli nobene pravice. — Zjutraj je umrla in povem vam, da od stradanja. Na svetu je bila komaj tri leta. Pa nikjer nsem mogla dobiti desak, da bi jo bila spravila, kakor se človeku spodobi. Zvečer, ko se je luna prikazala za Goró, sem jo naložila v košek, s katerim smo vozili travo, če smo imeli kravo pri hiši. Takrat je sadje eveló. Naložila in odpeljala sem jo pozóči. Nekaj jablanovih vejic sem položila k njej, da je šla v cvetu od doma. Povedati ne morem, kako mi je bilo tisto noč. Tak pogreb in nedolžen otrok, ki nikomu nič hudega storil ni. O Jezus. O Jezus.“

Nekaj časa je vzdihovala, nato je še dostavila: „Ali brez pogrebevc moja Špelica ni ostala. Ko jo pripeljem pod Málemkim vrhom do prvega ovinka v gozdu, pogledam na tratino pred seboj, pa ti jo primaha tam dol kosmat in rjav zajček. Kak streljaj od mene je

skočil na pot. Prav nič se ni bal mojega mrtvega otroka. Sredi pota je sedel, prav čudno je mahal z ušesi in si mel z nožico kuštravo glavo. Oči si briše, sem mislila. Na vse to je izgledil v bukovje, a povem ti, še trikrat je žival prekrizala pot; vselej je obsedela in si brisala gobček. In vidiš, Bog je poslal tega pogrebeca, ker ni bilo ljudi. O Jezus, kaj sem prestala tisto noč.“ Še mnogo mi je potem potožila Luca. „Zdaj imam moža,“ je dodala t.ho, „dona pa mu nimam kaj skuhati. Ni pšena, ni moke in drugega nič. Prvo noč bo moral v posteljo brez večerje.“

Obmolnila je in me kima je gledala. Vsaka črta na upalem obrazu je trepetala, dokler ni polagoma istisnila iz sebe, da bi jima kaj posodil. Res smo nato pri Postvčniku na Málemskem vrhu nakupili moke in drugih stvari. Pri odhodu je trgovce omenil, da je vsa vas v ognju in da bi morda ne kazalo danes domov. Pa smo vendar odrinili.

Približali smo se prvím hišam. Slišali smo vpitje in opazili, da so ljudje vihteli kole in vile. Razlegal se je krik: „Živ ne pride v vas. Če je oni pod zemljo, naj gre ta za njim.“ V prvi vrsti je divjal Kalar, v rokáh je imel zakriviljene gnojne vile. Tudi nekaj ženski je kričalo vmes, še otročaji so tiščali kolice v slabotnih rokáh.

Ta dva sta obstala in od groze skoraj okamenela. „Moli, Luca,“ je začel Šimen. Krčevito je tiščal vrečico z živčevim k sebi, snel črni slannik z glave, z desnico pa začel delati velike križe čez potno čelo. Oglasila se je molitev o Kristusovem trpljenju; stepeni glas kima joče Luca je presegel vpitje množice. Razoglav sem korakal za onima, ko sta v silnih stiskah iskala pomoči pri Njem, ki je nekdanj trpel za solzni naš svet. Že smo dospeli do sovrážne dolpe. Za Blegošem je zatonilo sonce in senca je legala po krajini. Kakor jok je bilo slišati Luce skrhani glas: „Ki je za nas krvavo bičan bil, ki je za nas s trnjem kronan bil, ki je za nas križan bil.“ Presunilo me je tako, da sem skoraj videl, kakor bi stopal s trnjem ovenčan in krvavo prebitani Odršenik s svojim križem pred nami. In ta dva sta nosila križ z Njim.

Ljudstvo je obmolnilo. Že je nekaj kolčev odletelo v stran. Matere so pograbile po otrocih in tudi močje so izgledali. Zadnji je odstopil še Kalar, vile je tresčl na tlak pred hlevom. V hipu ni bilo videti žive duše več. Ostal sem sredi vasi. Ona dva pa sta odkorakala proti svoji podrti kočl in še iz dalje se je čul jokajoči glas Luca: „Ki je za nas križan bil.“ Tako sem prišel tisti večer na Jélovo brdo.